

בתי המשפט

001215/07 א		בית משפט מחוזי באר שבע	
05/04/2009 תאריך:		לפני: כבוד השופט אריאל ואגו	

בעניין:

אנדרי מרצ'נקו

התובע

ע"י ב"כ עו"ד אבן-צור גיורא

נגד

1. סופריר כבלים

2. כלל חברה לביטוח בע"מ

הנתבעות

ע"י ב"כ עו"ד זליכוב חיים ועו"ד אטיאס ענבל

פסק דין

1. לפני תביעה שעניינה תאונת עבודה, אשר על-פי הנטען, אירעה לתובע ביום 22/03/06, בסביבות 04:30 לפנות בוקר, בעת שעבד במשמרת לילה אצל הנתבעת 1, ותוך כדי עבודה על מכונה המייצרת כבלים, נלכדה כף ידו השמאלית בתוך חלקי המכונה, נמשכה פנימה וכתוצאה מכך - נגרמו לו נזקים חמורים ביד, שהם נשוא התביעה דנן.

2. התובע נולד באוקראינה ב- 5/07/72, ועלה ארצה בשנת 1998. הוא נשוי ואב ל-2 בנות, החל את עבודתו אצל הנתבעת 1 ביום 24/06/03, כפועל ייצור שכיר, ושימש בתפקיד של עוזר מפעיל מכונה, מאז ועד לקרות התאונה.

הנתבעת 1, סופריר כבלים (להלן: הנתבעת) הינה חב' בע"מ, המתמחה בייצור כבלים לתעשיית החשמל, ושוכנת באזור התעשייה "שער-הנגב", סמוך לשדרות, והיתה, כאמור, מעסיקתו של התובע בתקופה הרלוונטית. הנתבעת 2 הינה חב' הביטוח אשר ביטחה את הנתבעת 1 ועובדיה, לרבות התובע, בביטוח חבות מעבידים בעת האירוע.

ממקום התאונה, פונה התובע באמבולנס לבית-החולים "ברזילי" באשקלון, שם נמצא כי הוא סובל מפצע קרוע באספקט וולרי של אגודל יד שמאל ומפצעי שפשוף קטנים באצבעות 2-5 של אותה היד. הצוות הרפואי במקום ניקה את הפצעים, תפר וחבש את שנדרש, ושחרר את התובע לביתו.

לאחר שחרורו, התפתחה אצל התובע נפיחות היקפית חמורה של אצבעות יד שמאל, חוסר תנועה וכחלון, בנוסף לכאבים, ואובחן כי הוא סובל מתסמונת (Complex Regional Pain Syndrom), שהיא בעיקרה הפרעה בתפקוד מערכת העצבים האוטונומית, המלווה בכאבים. הוא הופנה לטיפול בבית-החולים השיקומי "רעות" בתל-אביב, בו מצוי המרכז הארצי לאבחון, טיפול ומחקר של תסמונת זו. שם, טופל התובע באשפוז יום, כ-3 פעמים בשבוע, בין חודשים יולי לנובמבר בשנת 2006, לאחריהם המשיך טיפול באזור מגוריו, ושב לבית החולים "רעות" לאשפוז יום בשנית, בין חודשים פברואר לאוגוסט בשנת 2007.

מאז התאונה, עובר התובע טיפולים פסיכולוגיים ופסיכיאטריים משולבים, לצד הטיפולים האורתופדיים, הן במרפאה בקהילה והן בבית-החולים השיקומי "רעות", לאחר שאובחן כסובל מתסמונת פוסט-טראומטית. טיפולים אלה תועדו והוגשו, במסגרת הצגת הראיות לתיק בית המשפט, יחד עם מסמכים רפואיים נוספים, שכללו חלקים מתיקו הרפואי של התובע בקופת החולים "מכבי" ובמרכז הרפואי "רעות", מסמכים מוועדות שונות בעניינו וחוות דעת מומחים רפואיים.

ביום 9/12/07 פוטר התובע מעבודתו, על רקע התאונה ובעטייה.

יצוין, כי התאונה הוכרה כתאונת עבודה על-ידי המוסד לביטוח לאומי (להלן: המל"ל).

3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, אותו הציגו בפני בית-המשפט ביום 10/09/08, לפיו ישנה הסכמה בין הצדדים באשר לשאלת האחריות, וזאת כנגד קביעת רשלנות תורמת של התובע לקרות התאונה, בשיעור של 10%, אשר ינוכו מסכום הפיצויים, ככל שאלו ייפסקו לו בהליך הנוכחי. כן הוסכם בין הצדדים, שהנכות הרפואית בתחום הפסיכיאטרי, תועמד על 10%, מבלי שיהא בכך להשליך על גובה הנכות התפקודית. במסגרת ההסכמה, הוחלט גם שלא לחקור את המומחים הרפואיים על חוות דעתם.

משכך, במסגרת פסק הדין שלהלן, תידון שאלת הנזק בלבד.

4. הנכות הרפואית:

לביסוס טענותיהם, הגישו הצדדים חוות דעת מומחים רפואיים בתחום האורתופדי והנפשי. מטעם התובע, הוגשה חוות דעתו של ד"ר אליהו טל בתחום האורתופדי, וד"ר איליה רזניק בתחום הפסיכיאטרי, ואילו מטעם הנתבעת הוגשה חוות דעתו של ד"ר ולנטין ז'טלני בתחום האורתופדי וד"ר דניאל גרופר בתחום הפסיכיאטרי. כאמור, במסגרת ההסדר הדיוני אליו הגיעו הצדדים, הוסכם כי חוות הדעת תוגשנה ללא חקירת העורכים, ובנוסף - הוסכם כי שיעור הנכות הרפואית בתחום הנפשי יעמוד על 10%.

4.1. אורטופדיה:

וועדה רפואית של המל"ל, ענף נכות מעבודה, קבעה לתובע נכות אורטופדית צמיתה בשיעור של 50%, לפי סעיף 14)40 לתקנות המל"ל, שעניינו אובדן מלא של היד, וכן נכות זמנית בשיעור של 100%, עד לקביעת הנכות הצמיתה.

כאמור, הוגשה חוות דעת רפואית בתחום האורטופדי מטעם התובע, אשר נערכה ביום 26/09/07, על-ידי המומחה, ד"ר אליהו טל. המומחה מציין בחוות הדעת, בדומה לקביעת המל"ל, כי: **"קיים נזק קשה לכף יד שמאל ולאצבעות הגורם לתשלובת של הפרעה תפקודית קשה עד כדי חוסר תפקוד מלא של יד זו יחד עם הפרעה פסיכולוגית כפי שנצפה בעת אשפוזו בב"ח רעות"**. הוא מסכם וקובע, כי לשיטתו התובע סובל מנכות אורטופדית צמיתה בשיעור 50%, בהתאמה לתקנה 14)40 לתקנות המל"ל, שעניינה אובדן היד בשורש.

מטעם הנתבעות, הוגשה חוות הדעת של ד"ר ולנטין ז'טלני, מומחה בכירורגיה אורטופדית ובכירורגיה של כף היד, מיום 1/04/08. הוא ציין, כי בעת התאונה נגרמה לתובע פציעת מעיכה באצבעות ידו השמאלית, שאינה הדומיננטית, וקבע כי: **"היום, כשנתיים לאחר התאונה, מצאתי אצל הנפגע פגיעה משמעותית בכף היד השמאלית, בעקבות התפתחות של תסמונת RSD, המגבילה אותו בתפקוד עם ידו השמאלית"**. אשר לקביעת אחוזי הנכות, קובע המומחה כי לתובע נכות צמיתה בשיעור של 40%, בהסתמך על סעיף 14)40 לקובץ תקנות המל"ל, אלא שלדידו, יש לבצע הפחתה זו, בשיעור של 10% מהקבוע בתקנה, שכן אין המדובר בקטיעה ממש של כף היד, אלא, לדבריו: **"יש להתחשב בכך, שלמרות ההגבלה הקשה הקיימת ביד, הינו יכול להשתמש בה כיד עזר. כמו כן קיימת האפשרות, שבמשך הזמן, הכאב המקומי יפחת, ויאפשר לנפגע שימוש נרחב יותר ביד"**.

לאחר שבחנתי את קביעות המומחים שלעיל, לרבות נימוקי הפחתת הנכות של ד"ר ז'טלני, מצאתי לאמץ את קביעתו של המומחה מטעם התובע, ד"ר טל, ולהעמיד את שיעור נכותו הרפואית הצמיתה של התובע בתחום האורטופדי על 50%, מנימוקיו, ותוך מתן משקל אף לממצאי מומחה הנתבעות, ד"ר ז'טלני, בבדיקתו את התובע, וכלשונו: **"הנפגע אינו מסוגל לכופף את האצבעות באופן אקטיבי או פסיבי... הניסיון לכופף את האצבעות גורם לכאב"**. מסיבה זו, ומנימוקי המומחה מטעם התובע, שלעיל, לא מצאתי טעם מוצדק להפחתה המבוקשת, והחלטתי להשאיר את קביעת מומחה התובע על כנה.

לפיכך, כאמור, תועמד נכותו האורטופדית של התובע על 50%.

4.2. פסיכיאטריה:

ביום 19/08/07 קבעה וועדה רפואית של המל"ל, כי לתובע 15% נכות צמיתה בתחום הפסיכיאטריה, לפי סעיף 34 ב' ו-ג' לתקנות המל"ל.

חוות דעת רפואית מטעם התובע בתחום הפסיכיאטרי, הוכנה ע"י ד"ר איליה רוזניק, ביום 7/02/08. המומחה קבע כי לתובע 30% נכות נפשית צמיתה, בגין סימנים קליניים ברורים, המגבילים באופן ניכר את ההתאמה הסוציאלית ואת כושר עבודתו של התובע, בהתאם לתקנה 34(ד) לתקנות המל"ל.

מטעם הנתבעות, הוגשה חוות דעת רפואית של הפסיכיאטר, ד"ר דניאל גרופר, מיום 31/05/08. ד"ר גרופר סיכם את חוות דעתו, בקובעו כי: "מר מרצ'נקו סובל מתגובה פתולוגית הכוללת סימפטומים פוסט טראומטיים חלקיים ומרכיבים דיכאוניים... אני מעריך את הנכות הזמנית לשנתיים שלאחר התאונה ב-10%, אך לאור העובדה שהתיעוד מצביע על כך שבכל פעם שהתובע התמיד בטיפול נפשי מצבו הוטב, יש לקבוע את נכותו ב-10% לפי סעיף 34(ב) של המל"ל זמנית לשנתיים שלאחר התאונה, וב-5% לפי סעיף 34 (א-ב) מותאם של המל"ל כנכות צמיתה". הוא מתייחס לחוות הדעת שהגיש התובע, ומציין כי היא מוגזמת ואינה מתייחסת לאפשרות של שיפור שניתן להשיג באמצעות שימוש בתרופות נוגדות דיכאון, והתמדה בטיפול הנפשי, ובמקביל, קובע, כי התובע סובל מתגובה הסתגלותית הכוללת סימפטומים פוסט-טראומטיים חלקיים ומרכיבים דיכאוניים. לשיטתו, כאמור לעיל, לתובע נכות זמנית בשיעור 10% לפי סעיף 34(ב) לתקנות המל"ל, לתקופה של שנתיים לאחר התאונה, ונכות קבועה של 5% לפי סעיף 34 (א-ב) לתקנות המל"ל.

כאמור, הגיעו הצדדים להסדר שכלל הסכמה לפיה תועמד נכותו של התובע בתחום הנפשי על 10%, לפי סעיף 34 ב' לתקנות המל"ל, הקובע כי: "ישנם סימנים אובייקטיביים וסובייקטיביים המגבילים באופן בינוני את ההתאמה הסוציאלית וכושר העבודה", וזאת, כאמור, בהיעדר חקירת המומחים. הסכמה זו קיבלה תוקף של החלטה, עוד ביום 10/09/08, ובהתאם לכך, הריני מעמיד את נכותו של התובע בתחום זה על 10%, שיש בהם, כפי שניתן ללמוד מחוות הדעת גופן, לשקף נכוחה, את נכות התובע בתחום הנפשי.

5. לסיכום עד כה, עומדת נכותו המשוקללת של התובע, כתוצאה מהתאונה נשוא דיוננו, על 55%, בהתאם לפירוט הבא:

5.1 50% בשל הפגיעה האורטופדית ביד, תוך אימוץ חוות הדעת מטעם התובע.

5.2 10% בשל הפגיעה הנפשית, בהתאם לחסכמה אליה הגיעו הצדדים.

קביעה זו, תשמש בסיס לחישובי הנזק, שיעשו בפרק נפרד.

6. הנכות התפקודית:

כפי שעולה מהראיות שבתיק, התובע כיום כבן 37 שנים, ומתגרר עם משפחתו בדירת קרקע שכורה, בת 3 חדרים באשקלון. את השכלתו, רכש התובע באוקראינה, שם סיים 12 שנות לימוד, שלאחריהן למד 3 שנים נוספות בבית-ספר גבוה לטכנולוגיה. אשר

לעיסוקיו של התובע קודם לתאונה - הוא עבד, עובר לעלייתו ארצה, בשירות בתי הסוהר ולאחר מכן כבעל חנות בגדים. עם עלייתו ארצה, בשנת 1998, עבד התובע כסדרן סחורה ברשת המזון קלאבמקרט וביכין אריות, בשכר מינימום, לשיטתו. אצל הנתבעת 1, החל התובע את עבודתו ביום 24/06/03, כפועל ייצור שכיר, בתפקיד של עוזר מפעיל.

בתצהיר עדותו הראשית, גולל התובע את הקשיים המלווים אותו מאז התאונה. לדבריו, מצבו הרפואי מונע ממנו ביצוע פעולות רבות הדורשות שימוש בכף היד, ובהן גם פעולות יום-יום כגון תליית כביסה, רכיסת כפתור, שריכת נעליים, הרמת כוס, החלפת מנורה, פתיחת בקבוק ועוד.

אשת התובע, הגבי ילנה מרצ'נקו, העידה מטעמו, כתמיכה לטענותיו בנקודה זו. בתצהיר עדותה הראשית, מיום 17/09/08, סעי' 8, היא מציינת כי: **"עד לתאונה אנדרי היה בריא לחלוטין. תמיד עזר כשצריך, ביצוע קניות, הרמת דברים כבדים, עזרה במשק הבית וכל שהיה נדרש ממנו לרבות תיקונים בבית כגון תיקוני צבע, אינסטלציה, חשמל וכיו"ב".** את מצבו של התובע לאחר התאונה, היא מתארת בסעי' 13, כך: **"אנדרי אינו מסוגל לעשות פעולה כלשהי ביד הפגועה. אפילו פתיחת בקבוק מים מינרליים הוא אינו מסוגל לפתוח. הוא אינו מסוגל לרכוס כפתורים או לקשור שרוכי נעליים. אפילו פעולה פשוטה כמו גריבת גרב הוא אינו מסוגל לעשות לבדו".**

המומחה מטעמו של התובע, ד"ר אליהו טל, התייחס בחוות דעתו לסוגיית הנכות התפקודית, ולאחר שקבע כי נכותו הרפואית בתחום זה מגעת כדי 50%, הוסיף: **"לאור ההפרעה התפקודית הקשה יש להעלות את נכותו בדומה לתקנה 15 של המ.ל.ל, ולהעמיד את נכותו על שיעור של 75% לצמיתות".**

התמונה המצטיירת מהעדויות שהובאו, והנתמכת על-ידי מסקנת המומחה, הינה שאכן קיימת פגיעה תפקודית משמעותית אצל התובע, ואין חולק כי לה השלכה לא מבוטלת על כך שבמצבו, במקצועו והכשרתו, תיפגע גם השתכרותו במידה לא מבוטלת. אגב, כפי שיבואר, אין הנתבעת חולקת על פגיעה זו והשלכותיה, ועל כך להלן.

על בסיס האמור, טוען התובע, כי פגיעתו התפקודית, תוצאת התאונה, גבוהה מנכותו הרפואית באופן ניכר, וזאת לנוכח הכאבים העזים המלווים אותו, כמי שסובל מתסמונת ה-RSD, ואשר אינם מנת חלקו של קטוע יד, וכן בשל הנחתו, כי לא ישוב עוד למעגל העבודה, לאחר שפוטר על רקע זה, ביום 9/12/07, מאחר והינו **"עובד כפיים חסר השכלה אשר אינו שולט בשפה העברית"** (סעי' 4 לסיכומיו). שתי נקודות נוספות, אותם מבקש התובע להדגיש, במסגרת קביעת גובה נכותו התפקודית, הן: האחת, שהוועדה הרפואית של המל"ל, אשר קבעה לו נכות רפואית בשיעור כולל של 57.5%, הפעילה את תקנה 15, ונכותו הצמיתה הועמדה על 86%, המהווה גם את הבסיס לקבלת גמלה חודשית, מאז ועד היום, בסך של 4,200 ₪. השניה, קביעתו של רופא תעסוקתי של "מכבי", אשר בדק את

התובע, מיום 27/11/07, לפיה: "לאור מצבו הבריאותי הנוכחי אינו מסוגל להמשיך בעבודתו בתור מפעיל מכונה ובשום עבודה פיסית אחרת אשר דורשת הפעלת יד שמאל".

הנתבעות, מנגד, טוענות כי נכותו התפקודית של התובע, אינה עולה על נכותו הרפואית, ועומדת, לכל היותר, על 50%, כאשר טענה זו נומקה והודגמה באמצעות פסיקה דומה ברוח זו. עוד, לשיטתן, מכח חובת הקטנת הנזק, היה על התובע לשקם עצמו ולנסות למצוא עבודה התואמת את מגבלותיו, דבר שלא נעשה, ואף לא נסתר על-ידיו.

אציין, כי בתשובתו לסיכומי הנתבעות, הציג התובע פסק דין שניתן לאחרונה ע"י כב' ס.ג. הש' י. טימור, לעניין הנתבעת דנן, בנוק דומה שנגרם לעובד אחר שלה, בת.א. 7008/06, בבית משפט זה, ואשר בו נפסקו לתובע 45% נכות רפואית ו-80% נכות תפקודית, ומבקש להקיש ממקרה זה לעניינינו. לכך יש להעיר, כי אין מקרה אחד זהה לרעהו, וכי יש להתייחס לכל תובע, לרבות התובע דנן, באופן פרטני, בהתאם לראיות, המסמכים ויתר העובדות שהוגשו בעניינו, והוא שנעשה אף כאן, כמובן וכראוי, אמנם, בשים לב לפסיקה עניפה בתחום.

התרשמתי, הן מעדות התובע ורעייתו, והן מהתיעוד הרפואי שהונח בפני, כי יכולתו של התובע להשתלב מחדש בשוק העבודה, וזאת מבלי להתייחס כרגע לשאלה האם בפועל עשה את המאמץ המירבי בכיוון זה, אם לאו, מוגבלת לאותם ענפי תעסוקה שבהם לא תידרש ממנו עבודת כפיים ממש, ומצד אחר תוך התאמה לכישוריו האינטלקטואליים והשכלתו, ואולם - ייאמר, כי איני מקבל טענתו, לפיה כושרו התעסוקתי נגרע כליל.

בהתחשב באופי העבודה שביצע התובע אצל הנתבעת, בגילו ובידיעותיו, וכן בקשיי השפה הנטענים על ידו, לאור היותו עולה מברית המועצות, החלטתי להעריך את בסיס הפסד השתכרותו של התובע, בגין ההשפעה התפקודית של נכותו, בשיעור גבוה מנכותו הרפואית, והריני מעמידה על 65%.

7. בסיס השכר לצורך חישוב ההפסדים:

בסוגיית בסיס השכר של התובע, אשר ישמש לחישוב הפסדי השתכרותו, ערכו הצדדים חישובים, איש לשיטתו, ותוך ניתוח הכנסתו של התובע בתקופה שלפני התאונה, וראיות נוספות שהוגשו, ניסו להגיע לרכיב שכרו הפוטנציאלי, עד תום תוחלת השתכרותו.

אשר לשכרו של התובע עובד לתאונה - אין מחלוקת, כי טופס 106 של התובע, מלמד כי במהלך שנת 2005, השנה שקדמה לתאונה, השתכר סך של 82,168 ₪ לשנה, ו- 6,847 ₪, בממוצע, לחודש. סכום זה, משוערך להיום, עומד על סך של 7281.46 ₪, ולצורך החישובים, יעוגל הסכום ל-7,300 ₪ ברוטו חודשי, כפי חישובי ב"כ הנתבעות.

לאחר שקבענו כי בסיס שכרו של התובע לעבר יחושב לפי שכרו ערב התאונה, שהוא סך של 7,300 ₪ להיום, נותרה השאלה האם שכרו זה, היה צפוי לעלות עם השנים, עד לצאתו של התובע לפנסיה, ומהו, אם כך, בסיס שכרו הפוטנציאלי לעתיד, לצורך ביצוע החישובים.

לשיטתו של התובע, מאז התאונה ועד היום, היה שכרו צפוי להשביח ולהגיע לסך של 9,000 ₪ לחודש, ואילו מהיום ועד צאתו לפנסיה, יש להכיר בהשבחה נוספת של השכר, המגיעה לסכום של 11,500 ₪ לחודש לעתיד, המגלמים עלייה בשיעור משמעותי, לנוכח השנים הרבות שנכוננו לו עד לצאתו לפנסיה.

לצורך הוכחת טענותיו במישור השבחת השכר, אלמלא התאונה, הביא התובע לעדות מטעמו שני עובדים של הנתבעת - מר שאודר יפים ומר פדיק ואסילי. כן העידה מטעמו לעניין זה הגב' מגי לוי, מנהלת משאבי אנוש אצל הנתבעת, אשר בידה נתוני השכר של כלל העובדים.

מטפסי 106 של שני העובדים הנ"ל עולה, כי נכון לשנת 2007, השתכרו, במוצע, סך של כ-8,200 ₪ לחודש (שאודר יפים - 98,329 ₪ לשנה, ופדיק וסילי - 98,429 ₪ לשנה). התובע מבקש להקיש מנתונים אלו ולקבוע, כממצא עובדתי, כי אף שכרו עתיד היה לגדול בשיעור דומה, ולפיכך - להעמידו, כאמור, על סך של 9,000 ₪ להיום, ו-11,500 לעתיד לבוא.

הנתבעות חולקות על ה"תחזית" שהציג התובע, וטוענות, כי מרבית עובדי המפעל, הם עובדי משמרות, ושכרם משתנה בהתאם למספר המשמרות, אופיין ומספר השעות הנוספות שהם מבצעים מדי חודש. לשיטתן, שנתמכה בעדות הגב' לוי ומר זילביגר, סמנכ"ל משאבי אנוש של הנתבעת, אשר הובא לעדות מטעמן, על מנת ללמוד על נתוני השכר המדויקים של העובדים, אין זה נכון להסתייע בטופסי 106 שלהם, אלא יש צורך בבחינת תלושי השכר החודשיים של העובדים, המפרטים את הפרמטרים שלעיל, לרבות בסיס השכר לשעה, המשתנה, אף הוא, מעובד אחד למשנהו. העד זילביגר, נימק והדגים טענה זו, והצביע על חלוקת החודשים לפי טפסי 106, המצביעה, לכאורה, על עלייה בשכרו החודשי של התובע, אולם בהתבוננות בתלושי השכר עצמם, עולה כי בוצעה לו העלאת שכר אחת בלבד, והיא של חצי שקל, ואילו שאר ההעלאות, מזעריות אף הן, בוצעו לנוכח עדכון שכר המינימום במשק, ולא נבעו מתפקידו או תיפקודו של התובע בעבודה.

עוד, הציגו הנתבעות טבלה ערוכה במסמך, אותו הגדירו "הערכת ביצוע", ולשיטתן, מסמך זה נערך אחת לשנה על-ידי מנהלי המחלקות השונות של הנתבעת, וביחס לתובע, נערך המסמך על-ידי מנהלו הישיר דאז, מר בוריס פורטנוי. להערכה זו, השלכות הן לעניין העלאת שכר, במידה ומבוצעת העלאה במפעל, וזאת באופן דיפרנציאלי, בהתאם

להערכה, ואף מהיבט החלטת הנתבעת בדבר קביעותו של עובד לאחר 5 שנות עבודה. לפי האמור במסמך שהוגש, התובע קיבל ציונים נמוכים, וכלשונן של הנתבעות, "ממוצעים ומטה", ביחס לעובדים אחרים, ואף ביחס לשני העובדים שהביא לעדות מטעמו, אשר לדברי הנתבעות קיבלו ציונים גבוהים בהערכות. לדין, במסמך זה, יש כדי להצביע על שניים. האחד, שכלל הנראה, התובע לא היה צפוי להשביח את שכרו באופן משמעותי. והשני, שהישארותו של התובע, לאחר חלוף 5 שנים, כעובד קבוע אצל הנתבעת, היתה לא וודאית כלל.

התובע התנגד להצגת המסמך, וטען כי הוא מהווה עדות שמיעה, ובצירוף העובדה שעורכיו לא הובאו להעיד על תוכנו, יש לקבוע כי הוא פועל לחובתן של הנתבעות, ואין ליתן לו משקל כלל. לפיכך, לשיטתו, לא הוכח הבדל כלשהו בינו לבין עובדים אחרים שהעידו, פרט להבדל בשכר לשעת עבודה, שאינו משמעותי, ונובע מההבדל בין שכר מפעיל לעוזר מפעיל, המסתכם בכ- 618 ₪ לחודש, ולכן יש להקיש משכרם אף לגביו. לנקודה זו, התייחסה הגב' מגי לוי בעדותה, מיום 6/01/09, שם הציגה הסבר לפיו מנהלו הישיר של התובע בעת הרלוונטית, מר בוריס פורטנוי, אינו יכול להעיד כיום בשל מצבו הרפואי, לאחר שעבר אירוע מוחי, ואינו מתקשר עם הסביבה.

מכל האמור לעיל, טוענות הנתבעות, כי חישוב הפסדי השכר של התובע לעבר, צריך להיעשות לפי שכרו ערב התאונה משוערך להיום, היינו, לפי 7,300 ₪. אשר לחישובים ביחס לעתיד, יש, לטעמן, להעמיד את בסיס שכרו הפוטנציאלי של התובע על 8,500 ₪, לכל היותר.

עיינתי היטב בטענות הצדדים, שלעיל, כמו גם בראיות המהוות את הבסיס להן. בחינת עדותם של שני עובדי הנתבעת שהביא התובע מטעמו, מעלה ממצאים אחדים. הראשון, ששניהם משמשים בתפקיד של מפעילים, בשונה מהתובע, אשר עבד כעוזר מפעיל, עד לקרות התאונה, וככל הנראה, לא קודם מבחירתו האישית, לאחר שהעדיף שלא ליטול על עצמו אחריות שאין בצידה תגמול הולם (עדות השניים, שנתמכה אף בעדותו של התובע מיום 6/01/09, עמ' 15 ש' 15-17). השני, כי השניים קודמו מתפקידם כעוזרי מפעיל למפעילים, כעבור חודשי עבודה ספורים, דבר שלא נעשה במקרה של התובע, אף כעבוד כ-3 שנות עבודה אצל הנתבעת, ערב התאונה. השלישי, ששכרם של השניים, כמו גם של התובע, היה מבוסס ומושפע ממספר המשמרות שביצעו ומשעות נוספות.

מבלי להיכנס לעובי הקורה בכל הקשור למסמך ההערכה השנוי במחלוקת, אציין כי לא נדרשתי לו, לאחר שהחלטתי לקבל, באופן עקרוני, את טענתן של הנתבעות לעניין הקושי בהקשת נתונים משכרם של עובדים אחרים, כדוגמת שני העדים שאודר וואסילי, ולעניין היבט חוסר הקביעות והיותו של התובע עובד נעדר קביעות במפעל, בעת התאונה.

יחד עם הקביעות שלעיל, נחה דעתי כי יש להכיר בגריעת השתכרות של התובע, מיום התאונה, כאמור, בשיעור הנכות התפקודית שנקבעה לעיל, וזאת על בסיס שכר פוטנציאלי, מהיום ועד לתום תוחלת השתכרותו, בשיעור שיש בו כדי לגלם עליה מסוימת שצפויה היתה לחול בשכרו, וממנה לא ניתן להתעלם, כפי שיבואר. מספר שיקולים הובאו במניין. קיימא לן פגיעתו של התובע בדמי ימיו, כאשר צפויות לו שנות השתכרות לא מבוטלות, גם אם אינני מקבל את מלוא שיעור ההשבחה שנטען על ידו. יש גם משמעות מסויימת להצהרתו לפיה האמין או קיווה להמשיך בעבודתו אצל הנתבעת עד לצאתו לפנסיה. מאידך - בשנים החולפות, היה זה בתנאים ובשכר מינימאליים, שלא נסתרו, ובשינויים לא משמעותיים בשכר, שהם פונקציה, כאמור, הן של ביצועי התובע והן של חוסנו הכלכלי של המפעל. מאז התאונה ועד היום לא שב התובע לעבודה כלשהי, ואף לא סתר את טענת הנתבעות לפיה לא היה כל ניסיון מצידו לשוב למעגל העבודה - ואולם, ייאמר, כי שאלת הקטנת הנזק, לא היה בה, כשלעצמה, כדי לגרוע מההפסד שנפסוק לו, שהרי חישוב הפיצויים נעשה בהתאם לגריעת השכר בהתחשב בפגיעה התפקודית ועל בסיס השכר שייקבע, על פני התקופה כולה. רוצה לאמר - אף לו שב לעבודה, הנחתנו הינה ששכרו היה פוחת בשיעור הנכות התפקודית שנקבעה - וזה בלבד ההפסד שעליו יפוצה. עוד יצויין, כי החל מחודש 10/08 לומד התובע קורס גרפיקה ממוחשבת, במסגרת אגף השיקום של המל"ל, אותו הוא עתיד לסיים בעוד כשנה ומחצה, אך גם אז - אין כל ערובה להשתלבותו בעבודה בתחום זה, ועל אחת כמה וכמה - להשבחת שכרו באופן ובשיעור המבוקש על-ידו, משמע - בכך רב החשש שההפסד התפקודי בעינו יוסיף לעמוד.

אשר-על-כן, ובהינתן מכלול השיקולים, החלטתי כי הסך של 9,000 ₪, הוא שיהווה את הבסיס לחישוב הפסדי ההשתכרות לעתיד של התובע, כפי שייעשה להלן.

אשר לעבר - החישוב יהא לפי גריעת כושר ההשתכרות, כמפורט לעיל, אך על בסיס השכר הידוע לעת התאונה ומשוערך להיום.

8. חישוב נזקי התובע והפסדיו:

8.1 הפסדי השתכרות בעבר ולעתיד:

תקופה א': מיום התאונה, 22/03/06, ועד ליום 30/06/07, שהה התובע באי-כושר מלא, שהוכר ע"י המל"ל, דהיינו תקופה של 15 חודשים, עליהם זכאי לפיצוי בגובה 100%, היינו לפי הפסד של 7,300 ₪ לחודש. סך הכל - 109,500 ₪. בתוספת ריבית כחוק מאמצע התקופה (11/06) - 113,945 ₪.

תקופה ב': מיום 1/07/07 ועד היום, ומהטעמים שפורטו לעיל, תחושב הפגיעה בכושר השתכרותו של התובע, על בסיס נכותו התפקודית, כלומר 65%, ובמונחים של הפסד חודשי, על בסיס שכרו הקובע לתקופה זו (7,300 ₪), מדובר בהפסד של 4,745 ₪ לחודש,

במכפלת 21 חודשים, סך הכל - 99,645 ₪. בתוספת ריבית כחוק מאמצע התקופה (5/08) - 101,274 ₪.

תקופה ג': (עתיד) כיום התובע בן 36.8 שנים, ולו עוד כ-30 שנות עבודה עד להגיעו לגיל פנסיה, שהוא 67. על-פי הפרמטרים שגובשו לעיל, יחושב הפסד שכרו לעתיד של התובע, מהיום ועד לתום תוחלת שנות עבודתו, לפי הפסד חודשי של 65% משכרו הפוטנציאלי, שנקבע שהוא 9,000 ₪, הפסד של 5,850 ₪ לחודש, ולפי מקדם היוון התואם את שנות ההשתכרות הצפויות לו עד פרישתו מעבודה, כלומר, ב- 5/07/2039 - (בעוד 263 חודשים) שהוא 238.4044, מדובר בסכום כולל של 1,394,666 ₪.

סך הכל, הפסד שכרו של התובע בעבר ולעתיד - 1,609,885 ₪.

הנתבעות טוענות שהתובע לא עשה די להקטנת נזקו, בכך שלא שב מאז התאונה לעבודה אחרת, המתאימה למגבלתו. לטעמי, אין באמור, כדי להביא להפחתה מסכומי הפיצוי המגיעים לתובע בשל הפסדי שכר לעבר ולעתיד, אף אם הטענה נכונה, שכן, פגיעה תפקודית כזו שצוינה לעיל, תהא קיימת בסבירות גבוהה גם אם התובע היה עושה מאמץ לחזור לעבודה כלשהי, וסביר ששכרו יושפע לרעה בהיקף שנקבע, ביחס לכושר ההשתכרות שהיה לו אלמלא התאונה. אשר לעבר - להתעלם מכך שהתובע במעקב מחלקת השיקום, אשר שלחה אותו, מטעמה, לקורס בן שנתיים, שבמהלכו, אין הוא, בין כה וכה, יכול להשתלב בעבודה כלשהי. על כן, ובהינתן עובדה זו, החלטתי, כאמור, כי אין להפחית לתובע סכום כלשהו בשל טענה זו, ודינה להידחות.

8.2 הפסדי פנסיה:

ככל הנראה, פיטוריו של התובע נעשו כתוצאה ובעטייה של התאונה, ולא הוכח על-ידי הנתבעות, כי אלמלא התאונה היה מפוטר. לכן, החלטתי לקבל את תביעתו בראש נזק זה, כפי שיפורט להלן.

התובע הציג תלושי שכר וטפסי 106, לפיהם מופרשות לו, מדי חודש, זכויות פנסיוניות, לקרן הפנסיה "פסגה". זאת, מאשר אף העד מטעם הנתבעות, מר גיורא זילביגר, בעמ' 13 ש' 1 לעדותו מיום 6/01/09: "אנחנו מדי חודש מפרישים את החלק של העובד והחלק של המעסיק על מנת לקנות זכויות פנסיה על מנת להגיע למצב של 70% 80% מהממוצע של השכר לפנסיה. בסיס השכר יהיה הממוצע של שלושים וחמש שנות עבודה".

הנתבעות טוענות כי טענות התובע במישור זה, הינן בבחינת הרחבת חזית, שכן הן לא נטענו בכתב תביעתו, ועל כן דינן להידחות. על טענה זו, השיב התובע, כי הפסדי פנסיה הינם חלק מראש הנזק שעניינו "פגיעה בכושר ההשתכרות", עליו תובע סעד כללי, שאין חובה לפרטו. טענה נוספת בפיו, והיא כי בתחשיב הנזק מטעמו, ציין במפורש את סכום הפיצוי אותו תובע עבור הפסדי הפנסיה, ולא נשמעה על כך תגובה או התנגדות מטעם

הנתבעות. לפיכך, לשיטתו, ניתן ללמוד, כי גם אם מכללא, אלו ידעו על תביעתו בראש נזק זה.

בחנתי, כבקשת התובע, את תחשיב הנזק שהגישו הנתבעות, ביום 22/06/08, (אמנם לצורך פשרה - אך עסקינן כרגע רק במודעות הנתבעות לראש נזק זה כרכיב בתביעה), ולא מצאתי כל מחאה או התנגדות מטעמן לראש הנזק הנדון, כשהתייחסו אליו שם, בסעיף 51. משכך - נדחית טענתן במישור הדיוני הזה, ונפסק לתובע פיצוי, בהתאם לחישוב הנ"ל:

75% (פנסיה - כפי חישובי הנתבעות, אף שלא הסכימו לראש הנזק עצמו) * 9,000 (שכר פוטנציאלי) * 65% (נכות תפקודית) * 129.0454 (מקדם היוון ל-13 שנים שבין תום תקופת ההשתכרות לתום תוחלת החיים, בגיל 80, ביום 5/07/2052) * 0.4120 (מקדם היוון כפול לתקופה שתחל בעוד 30 שנה) = 233,269 ₪.

8.3 אובדן מענק השלמת פיצויים:

לשיטת התובע, בנוסף לפנסיה החודשית, היה זכאי, עם פרישתו מהעבודה בגיל הפנסיה, למענק השלמת פיצויים בגובה של 28% מהשכר האחרון, כפול מס' שנות העבודה. זאת הוא סומך על דבריו של עד הנתבעות, מר זילביגר, אשר השיב בעדותו, עמ' 10 ש' 5, לשאלת ב"כ התובע, האם מקבלים מענק כשפורשים מהעבודה: "לא. אבל יש השלמת פיצויים שזה 28% מהשכר האחרון כפול מס' שנות העבודה".

הנתבעות, מתנגדות למתן סעד לתובע בראש נזק זה, משני טעמים עיקריים. האחד, לפי שמדובר, אף כאן, בהרחבת חזית, שלא בא זכרה בכתב התביעה, והשני, משום שלדין, לצורך קבלת המענק, היה על התובע להוכיח באופן פוזיטיבי, כי אלמלא התאונה, היה עובד במפעל עד גיל פנסיה, וזאת לא נעשה.

אגב בחינת טענת "הרחבת החזית" שנטענה גם בראש הנזק הקודם, שעניינו הפסד פנסיה, מצאתי לקבל במקרה זה את טענת הנתבעות, ולדחות תביעת התובע, לפי שפירוט הנזק במישור זה, נעשה לראשונה בכתב הסיכומים מטעמו, ולא הוזכר בכתבי הטענות או התחשיבים שהגיש במהלך ההליך.

8.4 עזרת הזולת בעבר ובעתיד:

בדיון בנכותו התפקודית של התובע, סעיף 6 שלעיל, סקרתי בהרחבה את טענותיו, לרבות העדויות שנשמעו מפיו ומפי רעייתו, שעיקרן - כי מאז התאונה הוא נזקק לעזרה רבה בביצוע פעולות יום-יום, אחזקה ותיקונים, אותן נהג לבצע כדבר יום ביומו, בגפו, עובר לה.

בסיכומיו, עורך התובע חישוב שעל-פיו, לשיטתו, יש לפסוק לו סך של כ-1,000,000 ₪ בפריט זה, לפי עזרה חודשית של כ- 3,500 ₪ עד לתום תוחלת חייו, ובהתאם למקדם ההיוון הרלוונטי.

הנתבעות טוענות כי פיצוי נכון לפריט זה, יעמוד על 100,000 ₪, וזאת מתוך הכרה בצורך לשכור עזרה בשכר לביצוע עבודות תחזוקה בבית, שסביר שהיה עושה בעצמו אלמלא פציעתו בתאונה.

אין חולק, כי את עיקר העזרה הנתבעת על ידו בפריט זה, מקבל התובע מאשתו, ואין מדובר, ככלל, בהעסקת עזרה בשכר ואף לא בהעסקת עוזרת בית.

בתצהיר עדותה הראשית, סעיף 18, מספרת אשת התובע, הגב' ילנה מרצינקו, כי: "מאז התאונה אני מטפלת באנדרי כמו בילד קטן. אני עוזרת לו להתלבש, להתרחץ, לגרוב גרביים, לחתוך ירקות... לשים לו אוכל בצלחת". בעדותה בבית המשפט, עמ' 9 ש' 3, אישרה, בהגינותה, כי היא עושה את כל עבודות הבית מאז ומתמיד, וכי הם אינם מעסיקים עוזרת בית.

אמנם, לא הובאו קבלות או ראיות ספציפיות להיקף העזרה, בניגוד לנדרש בסוג נזק "מיוחד" זה, אך ניתן לפסוק בפריט זה, על דרך האומדן, ומתוך קביעה עקרונית שאכן בשל אופי הפגיעה בידו של התובע, בהחלט סביר שנוקק ויזקק בעתיד לעזרת הזולת, כפי שתואר, בפעולות מסוימות, לרבות אפשרות שעבודות החזקה ביתיות כאלה ואחרות, שהיה התובע עושה לבדו, יאלץ לעשותן בעתיד כנגד תשלום.

כידוע, וכמעוגן בפסיקה, העובדה שעזרת הזולת ניתנה על-ידי בני משפחה, אינה פוגעת בזכאות לפיצוי בפריט זה.

מכל המקובץ, יפסק לתובע בפריט זה, לעבר ולעתיד כאחד, סכום גלובלי של 150,000 ₪, עבור היזקקותו לעזרת הזולת, לרבות בני משפחתו, נכון להיום.

8.5 הוצאות ניידות ונסיעות יתרות, לעבר ולעתיד:

התובע טוען, כי לנוכח נכותו, הוא נדרש להוצאות ניידות ונסיעות, שעיקרן שתיים -

האחת, עניינה רכישת רכב התואם את מגבלותיו. התובע מודה, כי כיום אין ברשותו רכב, אך מציין כי כאשר יחפוץ לרכוש רכב בעתיד, יזקק לרכב אוטומטי עם הגה כח, ועל-כן מבקש, במסגרת הליך זה, פיצוי בגין ההפרש בין רכב בעל גיר רגיל לבין רכב עם תיבת הילוכים אוטומטית. הנתבעות מסכימות, עקרונית, לפיצוי התובע בגובה ההפרש, והוא נאמד, לשיטתן, בכ- 10,000 ₪.

השניה, עניינה נסיעות שמימנו התובע ואשתו, מביתם שבאשקלון, לטיפולים רפואיים שונים, שחלקם הארי ניתן לו בבית החולים "רעות" בתל-אביב. זאת, בהמשך לעדותו,

לפיה הטיפולים עצמם ואף התרופות שקיבל, מומנו על-ידי קופת החולים ומל"ל. יחד עם הסכמתן לקיומו של נזק כלשהו ברכיב זה, אותו אומדות הנתבעות, לכל היותר, ב-13,000 ₪, הן מבקשות להדגיש את היעדר הראיות ו/או הקבלות להוכחת רכיב זה, שהינו כידוע, נזק מיוחד החייב הוכחה.

בראש נזק זה, החלטתי לפסוק לתובע סכום גלובלי של 20,000 ש"ח, לעבר ולעתיד, אשר יש בו, לשיטתי, לשקף את ההוצאות שיכול והתובע הוציא ויוציא בשל שני הרכיבים שלעיל.

התובע מוסיף ומציין בסיכומיו, כי נגרמו לו הוצאות משפט בגין תשלום אגרות וחוות-דעת מומחים, בסכום כולל של כ-10,000 ₪, אשר יש להשיב לו, בהתאם לקבוע בתקנות. המדובר בהוצאות ניהול המשפט, ואלה יפסקו על-ידי בסיום ההליך, כפוף לשומה שתוגש.

8.6 נזק לא ממוני - כאב וסבל:

התובע מציין, כי בנוסף לנכות האורטופדית והמגבלות מהן הוא סובל, מתווסף בעניינו אף הכאב הכרוני העז והנכות הנפשית, לרבות המגבלה האסתטית, עובדות שיש בהן כדי לזכותו בסכום כולל של 1,000,000 ₪. לשם ביסוס האמור, אזכר התובע פסיקה עניפה, ממנה, לשיטתו, יש לגזור את הפיצוי הראוי בעניינו. ואולם, מעיון באסופת פסקי הדין, עולה כי במרביתם, נקבעו אחוזי נכות רפואית ותפקודית נמוכים באופן יחסי, באשר מקור הנוקים שם, היה, לדוגמא, בברית מילה רשלנית לקטין, או בכוויות שהותירו צלקות בגוף הנפגע, ובהם עיקר הפיצוי שנפסק, היה במישור הנזק הלא ממוני, שבא לידי ביטוי בכאבם וסבלם של הניזוקים. משכך - לא מצאתי כי ניתן ללמוד מהם על עניינינו.

הנתבעות, לעומתן, סבורות כי לאור אופי פציעתו ונכותו של התובע, פיצוי בשיעור של 300,000 ₪, לכל היותר, הינו הולם למקרה שלפנינו.

לאחר ששקלתי את מצבו של התובע, את אופי פגיעתו, את מגבלותיו הצמיתות ונכותו - בתחום האורטופדי והנפשי, את המכאובים שתיאר בפני הרופאים ובעדותו בביהמ"ש והקשיים בהם הוא נתקל בחי היום-יום כתוצאה מכך, החלטתי להורות על פיצויו על-ידי הנתבעות בסכום של 350,000 ₪, נכון להיום.

9. סיכום ביניים:

סיכום נזקי התובע והפסדיו כפי שנקבעו לעיל:

בגין הפסד השתכרות - תקופה א' - 113,945 ₪.

תקופה ב' - 101,274 ₪.

תקופה ג' - עתיד - 1,394,666 ₪.

בגין הפסד פנסיה - 233,269 ₪.

בגין עזרת הזולת בעבר ולעתיד - 150,000 ₪.

בגין ניידות והוצאות יתרות - 20,000 ₪.

בגין כאב וסבל - 350,000 ₪.

סך הכל - 2,363,154 ₪.

10. ניכויים:

- 10.1** מסך נזקי התובע והפסדיו, יש להפחית 10% בגין אשם תורם, בהתאם להסכמה הדיונית אליה הגיעו הצדדים - סכום של 236,315 ₪.
- 10.2** הנתבעות טוענות כי יש לנכות מסכום הפיצוי שנפסק לתובע, פיצויי פיטורין וזכויות סוציאליות בסך של 12,439 ₪, כשהם משוערים להיום, אותם קיבל התובע במסגרת "גמר החשבון" שנערך לו במשרדי הנתבעת בסיום העסקתו. לדידו של התובע, פיצויים אלו שולמו לו ללא קשר לתאונה, אלא בהתאם לחוזה העבודה שבינו לבין הנתבעת, ועל כן אין לנכותם.
- אמנם, בתצהירו של מר גיורא זילביגר, ישנו אישור לכאורי לטענת הנתבעות בדבר העברת הכסף לתובע, כפי שצינו הנתבעות בטיעון, אולם אין בכך כדי ללמדנו על הסיבה בגינה הוא ניתן לו. על הנתבעת, אשר חפצה בניכוי האמור, הנטל להוכיח כי אכן יש לנכותו, וזאת לא עשתה, בין אם באמצעות הגשת חוזה ההעסקה ובין בדרך אחרת. לכן, נדחית טענתה לניכוי הפיצויים האמורים מסך נזקי התובע.
- 10.3** הפחתת גמלאות המל"ל, בסכום כולל של 1,339,359 ₪, שקיבל ועתיד לקבל התובע, בהתאם לחוות דעת אקטוארית שהוכנה על-ידי האקטואר, ד"ר רמי יוסף, ביום 19/01/09. סכום זה משוערך להיום, עומד על סך של 1,340,384 ₪.

בהתאם לאמור, יתרת הנזק הינה 786,455 ₪.

11. סיכום ותוצאה:

כאמור, התביעה מתקבלת כמפורט, ועל הנתבעות לפצות את התובע על נזקיו בגין התאונה נשוא התביעה, בסכום כולל של 786,455 ₪.

בנוסף, ישאו הנתבעות בהוצאות המשפט שהוציא התובע בפועל, לפי שומה שתאושר על ידי, וכן בשכ"ט עו"ד של התובע בשיעור 20% ומע"מ, כאשר סכומים אלה ישאו הפרשי הצמדה וריבית מתום 30 יום לאחר אישור הפסיקתא שתינתן.

ב"כ הצדדים מתבקשים להגיש לאישורי פסיקתא, מוסכמת ככל הניתן, בתוך 14 יום מהמצאת פסק הדין לידיהם, ויוגש פירוט הוצאות התובע בגין ההליך.

המזכירות תמציא העתקים מפסק הדין לב"כ הצדדים.

אריאל ואגו 54678313-1215/07

ניתן היום, י"א בניסן, תשס"ט (5 באפריל 2009), בהעדר הצדדים.

א. ואגו, שופט

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה